

אתה, אינו דומה לומד מעצמו ללומד מרבו, ויפה לך לעלות וללמוד כאן מפי הרב.

ואם תאמר, אין לך רב!

יש לך רב!

ומנו? — רבי יוחנן!

ואם אין אתה עולה, הזהר בשלשה דברים:

אל תרבה בישיבה — שישיבה קשה לתחתונות,

ואל תרבה בעמידה — שעמידה קשה ללב,

ואל תרבה בהליכה — שהליכה קשה לעינים,

אלא שלישי בישיבה, שלישי בעמידה, שלישי בהילוך,

כל ישיבה שאין עמה סמיכה — עמידה נוחה הימנה.

והוינן בה: עמידה סלקא דעתך?

והאמרת: עמידה קשה ללב!

קיא-ב אלא, ישיבה שאין בה סמיכה — עמידה שיש בה סמיכה נוחה הימנה.

והוסיפו למכתבם גם דברי תורה:

וכן אמרו יצחק ושמעון ואושעיא אמרו דבר אחד: הלכה כרבי יהודה בפרדות, וכפי שיבואר.

דתניא, רבי יהודה אומר: פרדה הנוצרת מזיווג של סוס וחמור, שתבעה להרבע, אין מרביעין עליה לא סוס, ולא חמור, אלא מינה בלבד, כי יש בכך משום כלאיים. היות ורבי יהודה מסתפק אם חוששים לזרע האב או לא.

אבל לדעת חכמים, אין חוששים לזרע האב, ולכן אם נולדה הפרידה מאתון שבא עליה סוס, מרביעים עליה חמור, ואם נולדה הפרידה מסוסה שבא עליה חמור מרביעים עליה סוס.

אמר רב נחמן בר יצחק: יצחק — זה רבי יצחק נפחא,

שמעון — זה רבי שמעון בן פזי,

ואמרי לה ריש לקיש,

אושעיא — זה רבי אושעיא ברבי.

שנינו לעיל: אמר רבי אלעזר: עמי הארצות אינן חיים.

שנאמר: [ישעיהו כו] מתים כל יחיו וגו'.

תניא נמי הכי: מתים כל יחיו —

יכול לכל?

תלמוד לומר: "רפאים בל יקומו". במרפה עצמו מדברי תורה הכתוב מדבר.

אמר ליה רבי יוחנן לרבי אלעזר: לא ניחא למרייהו, דאמרת להו הכי. כי ההוא קרא במרפה עצמו לעבודת כוכבים הוא דכתיב!

אמר ליה רבי אלעזר: מקרא אחר אני דורש,

דכתיב: [ישעיהו כו] כי טל אורות טליך וארץ רפאים תפיל,

כל המשתמש באור תורה — אור תורה מחייהו,

וכל שאין משתמש באור תורה — אין אור תורה מחייהו.

מה חטה, שנקברה ערומה — יוצאה מהאדמה כשהיא לבושה בכמה לבושים —

צדיקים, שנקברו בלבושיהן — על אחת כמה וכמה שיקומו מן האדמה לתחיה בלבושיהם.

ואמר רבי חייא בר יוסף: עתידה ארץ ישראל, שתוציא גלופסקאות וכלי מילת. שנאמר [תהלים עב] "יהי פסת בר בארץ".

תנו רבנן: כתיב בספר תהלים "יהי פסת בר בארץ, בראש הרים" —

מכאן אמרו חכמים: עתידה חטה שתתמר כדקל, ועולה בראש הרים.

ושמא תאמר, יש צער לקוצרה לחיטה, מחמת הטירחה עקב גובהה!

תלמוד לומר בהמשך הכתוב: "ירעש כלבנון — פרו".

מלמד הכתוב שהקב"ה מביא רוח מבית גנזיו, ומנשבה עליה, ומשרה את סלתה, שהרוח הנושבת משירה את גרעיני החטה, ואף כותשת אותם לקמח, ומנפה את הפסולת, ונשארת סולת נקיה.

ואדם יוצא לשרה, ומביא מלא פיסת ידו מהסולת שבשדה, וממנה פרנסתו ופרנסת אנשי ביתו.

וממשיכה הברייאא בביאור פסוקים אודות מעלת פירותיה של ארץ ישראל:

ביון דחזייה רבי אלעזר דקמצטער רבי יוחנן על דבריו, אמר ליה: רבי, מצאתי להן למרפסין מן התורה, תקנה מן התורה!

[דברים ד] ואתם הרבקים בה' אלהיכם חיים כולכם היום — וכי אפשר לו לאדם לדבוק בשכינה?

והכתיב: [דברים ד] כי ה' אלהיך אש אוכלה:

אלא, כל המשיא בתו לתלמיד חכם, והעושה פרקמטיא לתלמידי חכמים, והמהנה תלמידי חכמים מנכסיו, מעלה עליו הכתוב כאילו מדבק בשכינה.

כיוצא בדבר אתה אומר: [דברים ל] לאהבה את ה' אלהיך ולדבקה בו — וכי אפשר לאדם לדבק בשכינה?

אלא, כל המשיא בתו לתלמיד חכם, והעושה פרקמטיא לתלמידי חכמים, והמהנה תלמידי חכמים מנכסיו, מעלה עליו הכתוב כאילו מדבק בשכינה.

אמר רבי חייא בר יוסף: עתידין צדיקים בתחיית המתים שמבצבצין ועולין בירושלים. שנאמר [תהלים עב]: "ויציצו מעיר בעשב הארץ".

ואין עיר אלא ירושלים. שנאמר [מלכים ב יט] "וגננתי אל העיר הזאת".

ואמר רבי חייא בר יוסף: עתידים צדיקים שיעמדו בתחיית המתים במלבושיהן. קל וחומר מחטה —

כתיב בספר דברים, בשירת האזינו: "עם חלב כליות חטה".

מכאן אמרו חכמים: עתידה חטה בארץ ישראל שתהא כשתי כליות של "שור הגדול".

ואל תתמה, שהרי שועל קינן בתוך לפת, שהיתה הלפת כה גדולה עד שהשועל ניקב אותה עד שהיה בחלל הנקב מקום רחב, ובו קבע השועל את מקום דירתו, והוליד בו ולדות. [רש"י. כי "קינן" הוא מלשון "קן", הנבנה לצורך גידול ולדות].

ושקלוהו ללפת לאחר שנחסר ממנו מקום ה"קן" של השועל, ומצאו בו במה שנותר — משקל של שלשים ליטריין, שנמדדו במידת הליטרא של צפורי.

תניא, אמר רבי יוסף: מעשה בשיחין, באחד שהניח לו אביו שלשה בדי חרדל, ונפשה נחלק אחד מהן מהקלח, ונמצאו בו תשעה קבין חרדל.

ובעציו של אותו צמח החרדל — סיככו בו "סוכת יוצרין" [סוכה המשמשת את יוצרי כלי חרס].

אמר רבי שמעון בן תחליפא: קלח של כרוב הניח לנו אבא, והיינו עולים ויורדים בו בסולם.

וכתיב בהמשך הכתוב בפרשת האזינו [דברים לב]: "ודם ענב תשתה חמר".

מכאן אמרו חכמים: לא בעולם הזה — העולם הבא.

העולם הזה — יש בו צער, כי אם רוצה אדם

יין, צריך הוא תחילה לבצור את הענבים מהכרם, ולאחר מכן הוא צריך לעמול ולדרוך אותם בגת.

ואילו בזמן העולם הבא — מביא אדם ענבה אחת, בקרון או בספינה, ומניחה בזוית ביתו, ומספק הימנה יין כפוטום גדול [מיכל גדול המכיל כור יין].

ועציו של אשכול הגפן, מסיקין בו את האש שתחת התבשיל.

ואין לך כל ענבה וענבה, שאין בה שלשים גרבי יין.

שנאמר "ודם ענב תשתה חמר".

ודרשו חכמים את דברי הכתוב "ודם ענב תשתה", שתהיה השתיה של היין ישר מן הענב, ללא צורך בעשייתו.

ואת הריבוי הגדול של יין שיתקבל מענב אחד, דרשו חכמים מהמילה "חמר" —

אל תקרי חמר אלא חומר [מידה של כור, שיש בו שלשים סאים].

כי אתא רב דימי אמה, מאי דכתיב: [בראשית מט] אוכרי לגפן עירה?

אין לך כל גפן וגפן שבא"י שאין צריך עיר אחת לבצור, להניח עליו את אשכולות הענבים.

[בראשית מט] ולשורקה בני אתוננו — אין לך כל אילן סרק שבא"י שאינו מוציא משווי שתי אתונות;

ושמא תאמר, אין בו הרבה יין?

איפגרי התבטל מהלימוד לתינוקות במשך תלתא יומי, ולא אתא.

כי אתא, אמר ליה ריש לקיש: אמאי איפגרת?

אמר ליה: דלית אחת של גפנים הניח לי אבא, ובצרת ממנה יום ראשון ג' מאות אשכולות אשכול לגרב [מידה]. יום שני בצרתי ג' מאות אשכולות, שתי אשכולות לגרב, יום שלישי בצרתי ממנה ג' מאות אשכולות שלש אשכולות לגרב, והפקרתי יותר מהציה.

אמר ליה: הרי נוכחת לדעת שהינך מקבל בכל יום פחות, והיה לך להבין שזה עונש על ביטולך מלימוד תורה עם הדרדקי.

אי לאו דאיפגרת — הוה עבדא טפי.

רמי בר יחזקאל איקלע לבני ברק.

חזנהו להנהו עיזי דקאכלן תותי תאיני, וקנטיף דובשא מתאיני, וחלבא טייף מנייהו, ומיערב בהדי חרדי, אמר: היינו זבת חלב ודבש.

אמר רבי יעקב בן דוסתאי: מלוד לאונו שלשה מילין, פעם אחת קדמתי בנשא, והלכתי עד קרסולי בדבש של תאינים.

אמר ריש לקיש: לדידי חזי לי זבת חלב ודבש של צפורי, וחזי שיתסר מילין אשיתסר מילין.

אמר רבה בר בר חנה: לדידי חזי לי זבת חלב ודבש של כל ארץ ישראל וכשתצרף את כל המקומות שבהם ארץ ישראל זבת חלב ודבש היא, יתקבל מקום גדול כמו השטח שמ"בי מוכסי" עד "אקרא

תלמוד לומר: כבם ביין לבושו. שהיין רב כמו מים, עד שהוא משמש כמים לכביסה.

ושמא תאמר, אינו אדום?

תלמוד לומר: ודם ענב תשתה חמר;

ושמא תאמר, אינו מרוחה? אינו משכר?

תלמוד לומר: סותה;

ושמא תאמר, אין בו טעם?

תלמוד לומר: הכלילי עינים מיין,

כל חיך שטועמו אומר: תן לי, תן לי;

ושמא תאמר, לנערים יפה ולזקנים אינו יפה?

תלמוד לומר: ולבן שנים מחלב.

אל תיקרי לבן שינים אלא לבן שנים.

פשטיה דקרא במאי כתיב?

כי אתא רב דימי אמר, אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה: רבונו של עולם, רמוז לי בעיניך, כדרך הידידים, דבסום מחמרא, ואחוי לי שיניך דבסום מחלבא.

מסייע ליה לר' יוחנן.

דאמר ר' יוחנן: טוב המלבין שינים לחבירו יותר ממשקהו חלב, שנאמר: ולבן שנים — מחלב.

אל תקרי לבן שינים אלא לבון שינים.

רב חייא בר אדא — מקרי דרדקי בבית ספרו דריש לקיש הוה,